Het spirituele centrum bereiken; de strijd tussen lager zelf en opgelegd geweten

21 juni 1963
lezing 116

"Gegroet lieve vrienden. Zegen voor jullie allen. Gezegend zij dit uur.

We hebben in het afgelopen jaar samen hard gewerkt, al mijn vrienden die oprecht en actief op dit pad bezig zijn geweest, die de eigen weerstand om zichzelf onder ogen te zien hebben overwonnen en vervolgens veranderen, hebben een aanzienlijke vooruitgang geboekt. Ik denk dat de meesten van jullie zich daar wel bewust van zijn. Jullie zijn je er misschien niet altijd helemaal van bewust en ook niet van de betekenis van het doorgaande groeiproces waarin jullie je bevinden, maar ik durf te zeggen dat de meesten van jullie in veel opzichten een bewustwording en een verruiming van je bewustzijn voelen. Waar het leven vroeger hopeloos toescheen omdat je de oplossingen van buitenstaanders als buiten je macht en als onbereikbaar zag, begin je nu een glimp van een incidentele lichtstraal op te vangen met een diepgaander begrip van je innerlijke stoornissen. Jullie begrijpen nu waarom een bepaalde onvrede of onvervuldheid het gevolg is van innerlijke dwaling en verwarring. Dit geeft op zichzelf al hoop en zekerheid. Het neemt het gevoel weg dat je een onschuldig slachtoffer van omstandigheden bent waar je geen macht over hebt. Door oorzaak en gevolg in je eigen leven te begrijpen – door te zien hoe het in de praktijk werkt – dringt een gevoel van zekerheid in je door en ga je zien dat de wereld waarin je leeft al met al zo slecht nog niet is. Je bent je misschien nog niet zo bewust van die gedachten, maar ze hebben hun uitwerking op de psyche als je voldoende inzicht hebt gekregen.

Sommigen van jullie bevinden zich misschien in een van die fasen vlak voordat een belangrijk inzicht doorbreekt waarin alles dubbel verwarrend lijkt. Dan is je strijd vaak heel pijnlijk totdat je werkelijk oog in oog komt te staan met een gebied dat je uit alle macht probeerde te omzeilen. Jullie hebben allemaal ontdekt dat als je dat doet, het gevoel van bevrijding en kracht, van hoop en licht zo'n diepgaande ervaring is dat dat effect je nooit meer loslaat. Maar wanneer je nog in deze strijd bent verwikkeld, kan het zicht op je pad vertroebeld zijn. Dan is het moeilijk te beoordelen wat je al hebt bereikt en wat je nog te doen staat, waar je nu bent en in hoeverre je je innerlijke stoornissen en afwijkingen volledig hebt begrepen. Desalniettemin zijn jullie nu wel ver genoeg in je eigen diepten doorgedrongen om zelfs in zo'n periode enig besef van je vooruitgang te hebben en ook van wat je nog te volbrengen hebt. Het is uitermate belangrijk om precies te weten op welk levensgebied je je nog onvrij en geblokkeerd, afwerend en angstvallig voelt. In bepaalde fasen doe je er wellicht goed aan om te kijken wat je vooruitgang is en vast te stellen wat er nog aan werk rest. Dat kun je doen door jezelf af te vragen in welk opzicht je nu je problemen begrijpt, in welk opzicht je - ondanks je verworven inzicht - toch nog weerstand tegen verandering voelt, in welk opzicht je nog in verwarring bent en in het duister tast en daarom nog meer inzicht nodig hebt en in welk opzicht je werkelijk bepaalde problemen hebt opgelost. Zo'n inventarisatie, als ik het zo mag noemen, is op z'n tijd erg nuttig.

In deze laatste bijeenkomst van het jaar wil ik graag bepaalde aspecten en doelen van dit pad van zelfverwerkelijking opnieuw formuleren. Iemand die dag in dag uit zonder begrip voor het verband tussen zichzelf en zijn leven leeft, moet wel wanhopig zijn. Zijn hele leven door is hij bewust of onbewust op zoek naar het antwoord. Alleen zoekt hij dit antwoord maar al te vaak buiten zichzelf en daar is het, zoals jullie weten, nooit te vinden. Dat zoeken buiten jezelf kan verschillende vormen aannemen. Je kunt bijvoorbeeld, bewust of onbewust, verwachten dat anderen zich voor jouw wil buigen, zodat jij je goed voelt. Als dat niet lukt word je boos, geraakt en ben je vaak vervuld van zelfmedelijden. Je bent je echter misschien niet eens van deze gevoelens bewust. Een andere vorm van zoeken buiten jezelf kan het zoeken naar theorieën en antwoorden in de filosofie, religie en wetenschap zijn. Je kunt daar inderdaad veel waardevolle en deugdelijke antwoorden vinden, maar die antwoorden zullen je niet echt helpen, behalve als je ze als leidraad bij een persoonlijke, innerlijke speurtocht diep in jezelf gebruikt. Zolang kennis alleen theoretisch blijft, heeft zij geen enkel nut

en kan zij geen inhoud en betekenis aan je leven geven.

Ik wil van deze gelegenheid gebruik maken om opnieuw te zeggen wat ik al zo vaak heb gezegd en wat sommige vrienden al zijn gaan ervaren, ook al gebeurt dat in de beginfasen hoogst zelden. Dat is dat de mens in zichzelf over alle kennis, alle wijsheid en alle krachten beschikt die hij mogelijkerwijs nodig heeft om een bevredigend leven te leiden. Ik heb dat al zo vaak gezegd dat jullie misschien verveeld raken bij het steeds maar weer opnieuw horen van dit verhaal. Maar jammer genoeg beseffen maar heel weinigen van jullie werkelijk de betekenis van deze woorden. Het blijft dikwijls een theorie die geen echte invloed op je heeft ondanks het feit dat jullie op dit pad dat je naar de innerlijke wereld van je wezen leidt en waarin je alles vindt wat je nodig hebt, werkelijk de goede kant opgaan. Je kunt natuurlijk met een vaag idee, een onduidelijke voorstelling van hoe je een gelukkiger en meer vervuld mens kunt worden, aan het werk gaan om jezelf te vinden. Maar het is iets heel anders als je het doel helder en duidelijk voor ogen hebt en je je ervan bewust bent dat je diep in je ziel een schat aan wijsheid, kennis, kracht en liefde herbergt - de oplossing voor alles wat je raadselachtig voorkomt en je verwart. Wanneer je dit weet en je je *bewust* in de goede richting beweegt, zal dat je helpen de kracht te verzamelen om de weerstand te overwinnen die altijd in de weg staat als je jezelf in alle oprechtheid onder ogen wilt zien, hoe pijnlijk dit bij tijden ook kan blijken te zijn.

Het doel van het vinden, begrijpen en oplossen van je verborgen conflicten en vervormingen is om je uiteindelijk in contact met deze diepste kern te brengen - met de schat van goddelijke liefde, wijsheid en kracht die in ieder van jullie besloten ligt. Als dit doel duidelijk is omlijnd, zal er geen conflict meer tussen spirituele en aardse belangen zijn.

Je kunt bij mensen twee grondhoudingen aantreffen. Een type mens zoekt God, hij zoekt naar geestelijke ontwikkeling. Hij wil een beter mens worden. Het feit dat hij zich ongelukkig en verward voelt, is voor hem aanleiding om een geestelijke zoektocht te beginnen. Zoals ik eerder heb gezegd, kan hij vaak de goede richting kwijtraken door kennis over spirituele theorieën en leerstellingen van buiten te vergaren zonder van binnen in zijn eigen ziel de beslissende stap te zetten. Maar als hij dergelijke kennis alleen als een eerste stap naar het transcenderen van zijn denken in zich opneemt en inziet dat hij eerst de belemmeringen in zichzelf moet begrijpen en oplossen wil hij zijn

spirituele centrum kunnen bereiken, dan zal hij tot de ontdekking komen dat een leven in God niet in tegenspraak met een persoonlijk, vervullend leven is. Het zal dan blijken dat een dergelijk persoonlijk vervuld zijn niet egocentrisch en tegengesteld aan een geestelijk leven is. Deze verkeerde opvatting komt vaak voor bij mensen die wel spiritueel zoeken, maar in hun verborgen conflicten en in hun innerlijke verwarringen nog niet de beslissende stap hebben gezet. Als ze al inzien dat deze bestaan, dan is dat alleen in theorie en hopen ze deze mankementen op te lossen door een gemakkelijke tussenkomst van een God buiten hen en spirituele genade.

De andere houding is dat het leven er is om zo gelukkig en bevredigend mogelijk geleefd te worden. Ik bedoel nu niet de wreedheid van sommige spiritueel onontwikkelde mensen die eenvoudig niet naar anderen omkijken. Ik bedoel de houding van mensen die fatsoensnormen hebben, die andere mensen geen kwaad willen doen maar in het geheel geen spirituele interesses of aspiraties hebben. Er zijn mensen die door hun verstand te gebruiken zijn gaan inzien dat de problemen in hen zelf moeten liggen en zij zetten – mogelijk met gebruikmaking van de gewone psychologie – stappen om hun vervormingen op te zoeken en te corrigeren. Als iemand echt diep genoeg gaat, de zoektocht voldoende grondig is en er een innerlijke groei op gang komt, als de zoektocht niet halverwege ophoudt maar wordt voortgezet, dan wordt dit innerlijke centrum bereikt zelfs als je nooit van het bestaan ervan afwist. En als hij het innerlijke centrum vindt, dan kan het niet anders of hij vindt Gods werkelijkheid. Deze innerlijke ervaring zal laten zien dat in het onderricht van conventionele religies veel waarheid zit, en toch zal er een groot verschil zijn. Die ervaring zal laten zien dat het vinden van God in jezelf niet betekent dat je moet afzien van persoonlijk geluk; een misvatting die vaak zelfs niet religieuze mensen er op na houden. Het splitsen en verdelen, de tegenspraak en de of/of's zijn een gevolg van scheiding, verkeerde interpretatie en verwarring. In werkelijkheid *is* alles één, maar laat dit niet louter theorie zijn. Ervaar het zelf door dáár het centrum van je eigen wezen te ontdekken waar je jezelf echt verwerkelijkt, en ontdek dat alles wat onverenigbaar scheen, nu één wordt.

We hebben ons een hele tijd beziggehouden met het vinden van datgene wat het contact met het diepste centrum van je wezen in de weg staat en we zullen daar ook mee doorgaan. Het vraagt heel wat tijd maar je kunt het niet op een andere manier bereiken; je kunt hier niet omheen. En vrienden, jullie moeten niet denken dat het moment waarop je deze

schat bereikt een plotseling en dramatisch gebeuren is. Het is zoals steeds een geleidelijk proces. Je bent je er vaak misschien niet eens van bewust dat je in sommige opzichten het centrum al hebt bereikt terwijl je in andere opzichten door resterende barrières wordt tegengehouden. Het contact dat je ermee hebt komt en gaat, steeds opnieuw, totdat je vrij en bewust genoeg bent om voornamelijk vanuit dit innerlijk centrum te functioneren. Denk niet dat dit betekent dat je volmaakt bent en dat je al je problemen en lagere instincten hebt overwonnen. Wanneer je ze op een diep niveau begrijpt en er een volledig besef van hebt, wijst dat erop dat de innerlijke kern van je spirituele zelf niet langer verborgen is en buiten je bereik ligt.

Hoe meer een mens zich ongelukkig en verloren voelt, des te meer voelt hij zich leeg en hongerig – misschien is het een honger naar genegenheid en begrip – en des te minder is hij in contact met zijn echte innerlijke zelf dat in staat is hem voortdurend te voeden, te steunen en te leiden zodat hij zijn leven echt kan vervullen. De eenzaamheid wordt dan gevuld omdat hij nu de echte reden voor zijn eenzaamheid begrijpt.

Ieder leven heeft weer iets anders dat om vervulling vraagt, en tegelijkertijd hebben alle levens hetzelfde dat vervuld wil worden. Dit kan weer in tegenspraak met elkaar lijken maar dat is het niet, vrienden. Houdt het doel van dit pad in het oog: het is het vinden van dat wat Werkelijkheid is, dat wat God is, waardoor je niet in je eentje maar in één-zijn volkomen vervulling vindt. Als je naar buiten kijkt om verlichting van je isolement te vinden, dan moet je nog meer geïsoleerd raken. Als je naar binnen kijkt om je isolement te verlichten, lijkt het er misschien op dat je door dit proces waarin je schijnbaar zo met jezelf bezig bent je van anderen isoleert. Maar je zult dan juist je isolement en afgescheidenheid die vaak zoveel lijden en eenzaamheid veroorzaken, verminderen. Aangezien je innerlijke, spirituele zelf hetzelfde is als het spirituele zelf van alle andere mensen, wordt de afgescheidenheid op het moment waarop je niet langer van je spirituele centrum bent gescheiden, opgeheven. Jouw echte zelf is het echte zelf van de ander; er staat niets tussen hen in. De barrière is alleen gelegen in de lagen die hen bedekken.

Sommige vrienden die dit pad volgen hebben gezegd dat bepaalde facetten van het werk van zelfconfrontatie erg op gewone psychologie lijken. Dit is misschien in zekere zin waar. Echter, een van de belangrijkste verschillen is wel het duidelijk omschreven, uiteindelijke doel.

Het doel in de gewone psychologie is om innerlijke conflicten op te lossen zodat je beter functioneert. Zoals ik al eerder heb gezegd, kan dit een mens onbedoeld in contact met zijn geestelijke centrum brengen. Maar het contact maken met je spirituele centrum is niet het doel van de psychologie. Dat is juist ons doel wel, en dit contact moet alle problemen die zich onderweg voordoen, oplossen. Op dit pad houd je je net zo min met geloofsovertuigingen, dogma's en leerstellingen bezig als een gewone psycholoog zich met de godsdienst van zijn cliënt bezighoudt. Iedere opgelegde mening, of deze nu juist is of niet, is een belemmering voor zelfontplooiing. Maar op dit pad en met deze bijzondere leiding houden wij ons bezig met de werkelijkheid van dit innerlijke spirituele centrum. Wanneer dat eenmaal is bevrijd, kan er geen sprake meer zijn van het aanhangen van theorieën of geloofsovertuigingen. God wordt een persoonlijke ervaring die alle bewijsvoering te boven gaat en niet bewezen hoeft te worden. Deze realiteit kan alleen worden ervaren als alles wat haar in de weg staat wordt opgeruimd. Zoals jullie heel goed weten zijn het je persoonlijke misvattingen en verwarringen, je verkeerde conclusies, die deze werkelijkheid aan het gezichtsveld onttrekken. Uiteindelijk is alle ongeluk het gevolg van onwetendheid en onbegrip. Ieder innerlijk probleem dat je blootlegt is altijd een vervorming van de werkelijkheid. Als je door zulke vervormingen van je direct toegankelijke werkelijkheid wordt geleid, kun je onmogelijk de veel grotere reikwijdte van deze werkelijkheid over een breder front bevatten. Deze spirituele werkelijkheid – die altijd en alleen door een persoonlijke, innerlijk ervaring wordt gevonden – is nooit in tegenspraak met de voor jou toegankelijke werkelijkheid als je diep in die werkelijkheid doordringt. Maar om dat te realiseren moet je wel een vraagteken bij je eigen houdingen, visies en opvattingen zetten en je moet ze steeds formuleren en opnieuw formuleren. Je moet je automatische, onbewuste reacties onderzoeken en nagaan wat de zin en betekenis van de ideeën is die daaraan ten grondslag liggen zodat deze ideeën naar de oppervlakte gebracht en beoordeeld kunnen worden. Door dit proces ga je inzien hoezeer je buiten de realiteit staat en daardoor kom je steeds dichter bij de werkelijkheid in haar breedst mogelijke zin.

Nu zou ik graag een van de belangrijkste aspecten van de innerlijke verwarring en gevechten in de menselijke ziel willen bespreken. We hebben de verschillende kanten van dit onderwerp al eerder besproken, maar ik zou dit belangrijke probleem opnieuw en op een directere manier willen aanpakken, hoewel een gedeelte herhaling is en ik een

ander deel onlangs in onze laatste gespreksgroep en ook nog in enkele privé-sessies met een aantal van mijn vrienden heb aangestipt.

Een van de meest tragische innerlijke gevechten van de mens is *de strijd tussen* wat wij *het lagere zelf en het opgelegde geweten* hebben genoemd. Heel vaak verliest een uitdrukking of term die zonder werkelijk begrip van zijn diepste betekenis wordt gebruikt, uiteindelijk zijn zeggingskracht en gebruikt men hem net zo als een papegaai die een woord nazegt. Dat is schadelijk en het effect ervan is precies het tegenovergestelde van wat wij proberen te bereiken; onafhankelijk tot stand gekomen begrip, creatief denken. Daarom is het belangrijk om zo nu en dan een term opnieuw te definiëren, er nieuw leven in te blazen, niet alleen om verwarring te vermijden, maar ook om jullie aanpak en begrip te stimuleren. Laten we nog eens in het kort nagaan wat ik bedoel met het lagere zelf. Het lagere zelf is niet alleen dat deel van de menselijke aard waarin fouten en karaktergebreken zijn gelegen, het houdt ook nog iets in dat subtieler is en minder goed is te omschrijven. Ik kan het het beste beschrijven als het je bevinden in een algemene sfeer van egocentriciteit en het hebben van een emotionele egocentrische kijk. Deze innerlijke egocentrische wereld bestaat ongeacht goede bedoelingen, onzelfzuchtige daden en zorgzame houdingen. Hoe sterker deze laatst genoemden zijn, hoe moeilijker het wordt het bestaan van die wereld te ontdekken, te erkennen en te accepteren. Hoe meer deze kinderlijke, eenzijdige egocentriciteit achter schuld en schaamte schuilgaat, des te minder kan het die eenzijdigheid ontgroeien. Jullie moeten je duidelijk bewust worden van dat vaak absurde begaan zijn met jezelf waarbij je al het andere buitensluit. In dit gebied van je wezen wil je de opperheerschappij. Je hebt geen weet van de belangen van anderen – die jij ten koste van alles schaadt – zodat je een kleine wens of een minimale bevrediging van jouw ijdelheid belangrijker zaken voor andere mensen terzijde laat schuiven. Goed, je handelt niet vaak op die manier maar in je wensen en doelstellingen reageer je half bewust, half onbewust vanuit dit lagere zelf.

Het probleem is niet zozeer gelegen in *het feit* dat je een lager zelf hebt maar veeleer in de aard van *je reactie en de houding die je ertegenover aanneemt.* Je schaamte en schuld zijn een gevolg van een van die misvattingen die ik eerder noemde en die groei en ontplooiing belemmeren. Dit misverstand komt voort uit de gedachte dat van alle mensen juist jij degene zou moeten zijn die dat lagere zelf eigenlijk al helemaal te boven was gekomen en dat die kinderlijke, belachelijke

zelfzucht en die egocentriciteit geen plaats meer in je zouden behoren te hebben. Zo begin je aan een uitgebreid systeem van zelfbedrog en pretenties die je in vicieuze cirkels en innerlijke conflicten brengen en je geluk en zelfrespect te gronde richten. Heel weinig mensen hebben zich met het bestaan van dit lagere zelf in zichzelf verzoend. Het lijkt misschien wel zo als ze erover praten en in hun theorieën en de kennis die ze uitdragen maar als het echt op bepaalde aspecten van hun lagere zelf aankomt, dan blijken ze er niet werkelijk mee verzoend te zijn, dan accepteren ze het bestaan ervan niet echt. Alleen als je dat doet, kun je er langzaam bovenuit groeien. Als je het bestaan ervan ontkent, dan moet je de manifestaties ervan wel over het hoofd zien, dan zie je niet hoe het zich uit in vage gevoelens die je onmiddellijk bedekt en niet wilt zien. Hoe kun je iets overwinnen als je je er niet volledig van bewust bent hoe het zich op een heel specifieke manier manifesteert? Zeker niet door een louter algemene, theoretische kennis van het bestaan ervan!

Vanwege je schaamte en schuldgevoel over het bestaan van je lagere zelf en vervolgens het verbergen ervan, doe je alles wat je maar kunt om het te blijven voeden met alle afschuwelijke gevolgen voor je persoonlijkheid van dien en houd je precies tegen wat je het liefste wilt; er bovenuit groeien. Daar komt bij dat dit zelfbedrog nog meer verwarring veroorzaakt. Aangezien dit alles een onbewust proces is waar kritische zin en rede geen vat op hebben, verberg je uit louter onbegrip samen met de bestaande eigendunk en destructieve impulsen ook sommige van je meest creatieve en in wezen opbouwende impulsen en houdingen die in potentie vitaal en scheppend zijn als je ze in het zonlicht van bewustzijn laat groeien. Maar ze blijven geblokkeerd en zijn in hun huidige vorm feitelijk destructief. Ze zouden tot iets prachtigs kunnen uitgroeien maar dat is ze niet gegund omdat je onbewust ‘denkt’ dat hun huidige vorm definitief is en dat ze daarom wel zullen verdwijnen als je maar net doet of ze niet bestaan.

Laten we het nu eens samenvatten. Er zitten drie verschillende kanten aan de onderdrukking van het lagere zelf:

1. Onderdrukking zowel van de feitelijke aspecten van het lagere zelf die zichtbaar worden in hun onmiskenbare, extreme uitdrukkingsvormen en karakterneigingen als van de subtiele, algemene sfeer van egocentriciteit en het bezorgd zijn voor jezelf met buitensluiting van alle andere belangen.
2. Onderdrukking van de echte creatieve, productieve aspecten en stromingen.

3. Onderdrukking van driften die nu, in hun onrijpe staat, nog onproductief en egocentrisch zijn maar die van nature voorbestemd zijn om creatieve, productieve en opbouwende aspecten te worden als ze de kans krijgen om te groeien.

Het is belangrijk om dit onderscheid te maken en te beseffen dat het nodig is om al deze drie categorieën, elk om een andere reden, te aanvaarden en je er bewust van te worden. Dan zullen jullie tot de ontdekking komen dat je vaak het meest waardevolle dat je als mens aan het leven hebt te geven achterhoudt, ontkent en verbergt en daarom zijn jullie zo vol verwarring. Het is de verwarring omtrent de feitelijke neigingen van je lagere zelf waarvan je denkt dat ze wel zullen verdwijnen als je hun bestaan ontkent en als je doet alsof je heel andere bedoelingen en wensen hebt. Dan raken die twee neigingen in elkaar verstrengeld en verward. Door deze verwarring rondom de – in potentie stralende – levenskracht wordt deze kracht niet de kans gegeven om op een mooie en gezonde manier te functioneren en wordt de persoonlijkheid als gevolg van die verwarring tot wanhoop gebracht. Dit alles vindt plaats in een vage leegte, in een niemandsland tussen bewust zijn en onbewust zijn.

Het zal voor mijn vrienden de moeite waard zijn om tijdens de zomermaanden, als er geen groepsactiviteiten zijn, over dit alles na te denken. Dat kan een uitstekende voorbereiding zijn voor onze samenwerking in het komende jaar waarin we allemaal hopen verdere voortgang op dit pad te maken. Stel jezelf vragen, niet over de feitelijke aard van je lagere zelf of wat je als zodanig beschouwt maar begin liever met te kijken naar je houding ten opzichte van het bestaan ervan. Ben je geschokt bij het zien van bepaalde uitingen? Heb je daarom geen geduld met jezelf? Heb je het gevoel dat het eigenlijk al verdwenen had moeten zijn? Ontken je ook iets in jezelf dat heel opbouwend zou kunnen zijn als je er met een frisse blik naar zou kijken en als je je niet liet beïnvloeden door normen die je hebt overgenomen zonder je ooit af te vragen of die normen wel deugdelijk zijn? Begin met deze subtiele uitingen van je lagere zelf in bepaalde reacties en impulsen waar te nemen. Kijk hoe je geneigd bent ze onmiddellijk weg te duwen. Kijk dan naar de verlangens en gedragingen van deze vluchtige reacties. Haal ze naar boven en kijk er rustig naar. Constateer hoe hard en onverdraagzaam je jezelf in dit opzicht behandelt en hoe rigide, compromisloos, verwoestend en buiten alle proporties je strengheid is. Dit is allemaal gezond voorbereidend werk voor de fasen die nog

komen. Dit is één kant van de strijd.

En wat is nu de andere kant? Het begrip ‘geweten’ wordt door de mensheid totaal verkeerd begrepen. Een aantal jaren geleden heb ik gesproken over het feit dat de mens twee soorten geweten heeft; het ene komt voort uit zijn ware zelf, het andere is een *opgelegd geweten*. De lezing[1] hierover is vergeten en daarom niet geïntegreerd in de vele inzichten die jullie sindsdien hebben gekregen. Daarom is het nuttig nu in het kort enkele aspecten van dit opgelegde geweten opnieuw te bekijken.

Wanneer godsdienstijveraars het over het geweten hebben, denken ze aan het innerlijke geweten dat voortkomt uit het goddelijk centrum van de menselijke geest. Maar gewoonlijk zien ze het grote verschil tussen die beide soorten geweten over het hoofd. Bij het vurige streven om van de mens een beter schepsel te maken, wordt hij van buitenaf gedwongen om morele normen te volgen en te gehoorzamen. Het opgelegde geweten wordt op die manier versterkt en daardoor wordt het innerlijke, echte geweten juist steeds meer toegedekt.

Het opgelegde geweten is *niet* noodzakelijk om te voorkomen dat de mens zijn primitieve, destructieve driften uitleeft. Voor mensen wier geweten niet genoeg is ontwikkeld om ze er van te weerhouden destructieve daden te begaan, zou het bestaan van sociale wetten net zo goed of zelfs beter kunnen dienen dan het opgelegde geweten dat alleen maar schade toebrengt. Zoals ik al eerder heb uitgelegd, verbergt het opgelegde geweten in de eerste fase van deze innerlijke strijd het lagere zelf in plaats van het openlijk naar buiten te brengen waardoor het het lagere zelf de mogelijkheid om zijn infantiele staat te ontgroeien, ontneemt. Het verbergt ook de meest constructieve, creatieve levenskracht en de prikkels die deze levenskracht vrij zouden maken. Het opgelegde geweten is er de oorzaak van dat je een niet reële, vervormde visie op jezelf en op de manier waarop je denkt dat je eigenlijk zou moeten zijn, gaat krijgen. Het bestraft jezelf en schept een ontreddering die iedere goddelijke eigenschap die de ziel eigen is in de kiem smoort. Het voorkomt in ieder geval nooit een misdaad of destructieve activiteiten; juist het tegendeel. Door de krachten waarmee je aan de oppervlakte van je bewustzijn gemakkelijk zou kunnen omgaan, te onderdrukken en te verbergen, hopen ze zich op en botten ze uit. Als gevolg daarvan veroorzaken ze dan zo'n innerlijke spanning en

[1] Lezing 50 ‘De vicieuze cirkel’ (Noot vertaler)

druk dat de mens dikwijls tot daden wordt aangezet die hij niet achterwege kan laten omdat hij het opgelegde geweten te lang heeft gebruikt in plaats van zichzelf de kans te geven contact te maken met dit innerlijke geweten dat deel uitmaakt van zijn spirituele centrum. En als laatste maar niet minder belangrijk, wanneer een mens dan tegen wetten en alle ethische en morele normen in opstand komt, doet hij dat vanwege dit harde, opgelegde geweten dat geen genade kent, dat onbuigzaam is in zijn eisen en blind in zijn oordeel. Hij komt nooit tegen zijn echte, innerlijk geweten in opstand.

Dus is het belangrijk, vrienden, te begrijpen dat dat wat tussen jou en je ware innerlijk zelf in staat niet alleen je fouten en misvattingen, je onjuiste beelden en misvormingen zijn of je lagere zelf, maar dat het tevens je opgelegde geweten is. Dit opgelegde geweten schept heel veel verwarring en beneemt je vaak vrijheid en waarheid. Het is dit opgelegde geweten dat je ertoe brengt jezelf als mens te verwerpen. Door de eisen van het opgelegde geweten en die van het primitieve, egocentrische kind dat je nog in je binnenste herbergt, word je in een razende storm verscheurd. Zolang deze storm niet duidelijk zichtbaar wordt, kun je hem nooit de baas worden en kun je jezelf onmogelijk uit deze twee onwerkelijke toestanden bevrijden. Je klampt je vast aan je opgelegde geweten in de onjuiste overtuiging dat dat alleen je ervan kan weerhouden vanuit de aandriften van je lager zelf te handelen. Daardoor kun je, omdat je jezelf de kans daartoe niet geeft, nooit tot een gezond vertrouwen in jezelf komen. Dit gezonde respect voor jezelf en dit zelfvertrouwen kan alleen van je echte zelf komen, waar je je nog verder van vervreemdt door vast te blijven houden aan je opgelegde geweten. Zo bevind je je in een van die vicieuze cirkels die we al zo vaak hebben genoemd. Omdat de mens zijn ware zelf nog niet heeft gevonden, klampt hij zich vast aan het opgelegde geweten, en omdat hij dat doet - gehoorzaam, zich conformerend, sussend - volgt hij het blindelings als een schaap. Doordat hij zijn vermogen om onafhankelijk te denken, om onderscheid te maken en om te oordelen nooit ontwikkelt, wordt hij steeds zwakker, afhankelijker en minder in staat om op eigen benen te staan.

Het uiterlijke gedrag kan al of niet hetzelfde zijn maar er is een enorm verschil tussen het begaan van een daad vanuit onvrijheid en angst – met andere woorden door het volgen van het opgelegde geweten – en het volgen van de stem van je echte geweten in een geest van vrijheid, die voortkomt uit *je eigen innerlijke strijd, je intuïtie en je gezonde*

verstand, zelfs al is wat je deed en doet precies hetzelfde. Als je tegen je opgelegde geweten rebelleert, ben je net zo min vrij als wanneer je eraan gehoorzaamt. Als je aan je opgelegde geweten gehoorzaamt en het gevolg van zo'n besluit is niet wat je graag wilt, dan zal het gevolg zijn dat je opstandig wordt, medelijden met jezelf krijgt en de schuld aan het leven en de wereld geeft. Als je aan je echte geweten gehoorzaamt, neem je alle verantwoordelijkheid zelf op je en brengt zelfs een negatief resultaat je nooit tot wanhoop. Je zult dan gauw zien dat het plezierige of onplezierige gevolg lang niet zo wezenlijk is als je misschien gelooft dat het is, omdat beide situaties je een zelfde mogelijkheid geven om te groeien mits je daden en beslissingen uit jezelf voortkomen en aan je eigen normen zijn ontleend.

Het gevecht tussen het opgelegde geweten en het primitieve, egocentrische, kapot makende kind is tragisch. Maar het is alleen tragisch omdat je je er niet van bewust bent. En het is zo overbodig.

Natuurlijk heeft opvoeding er veel mee te maken. Wanneer de mensheid zich deze dingen bewust wordt en jonge mensen op de juiste manier begeleidt, dan kan veel schade worden vermeden. Het is echter belangrijk om te weten dat niet alleen onwetendheid en verkeerde leiding voor deze worsteling in jezelf verantwoordelijk zijn, aangezien niet ieder aspect van je wezen in deze worsteling is verstrikt. Er zijn gebieden waarin je heel vrij bent en functioneert zonder je vast te klampen aan opgelegde eisen, normen of regels die misschien echt bestaan of waarvan je denkt dat ze bestaan. Het is opmerkelijk dat je alleen op die gebieden waar je persoonlijke, specifieke, innerlijke problemen hebt aan dit opgelegde geweten vasthoudt en je tekort-komingen of aspecten van je lagere zelf – of die nu echt zijn of denkbeeldig – niet accepteert. Wanneer je ze in het licht van deze specifieke strijd beschouwt, ga je begrijpen wat het verband tussen je innerlijke problemen en deze specifieke worsteling is.

Zoals jullie weten ontstaan persoonlijkheidsproblemen en afwijkingen uit echte of denkbeeldige pijn en frustraties in de kindertijd. Wanneer de genegenheid van en goedkeuring door één van je ouders of beiden je geen veilig gevoel geven, dan bouw je een uitgebreide verdediging tegen die pijn op en je probeert dat later dan weer te corrigeren. Je hebt ontdekt dat het klopt dat je deze echte pijn uit je kindertijd niet je hele leven als een last met je mee hoeft te dragen. De verdediging echter die je blijft gebruiken doet voor jou de mogelijkheid om voldaan te zijn

teniet. Jullie weten dit nu allemaal heel goed, niet alleen in theorie maar vaak ook omdat jullie het persoonlijk hebben ontdekt. De ouder waar je je onzeker over voelt en waar je ontzag of angst voor hebt omdat je zo wanhopig zijn of haar genegenheid probeert te krijgen, staat meestal voor dit opgelegde geweten. Het gaat hierbij niet alleen om sociale regels op zich maar ook om speciale regels van de ouder in kwestie omdat hij of zij wellicht aan zijn eigen opgelegde geweten vasthoudt. Vaak kan het zelfs zo zijn dat je alleen maar dacht dat die normen en verwachtingen door die betreffende ouder aan je werden gesteld. Het is echter de emotionele sfeer en het emotionele klimaat die bij dit onderzoek zo belangrijk zijn en niet zozeer de werkelijke feiten.

Je kunt onmogelijk de betekenis van je opgelegde geweten in zijn volheid zien als je het niet ziet in relatie tot de houding die je nu tegenover je ouders hebt en toen had, hun houding tegenover jou, de specifieke gevoelens, de omstandigheden samen met de daaruit voortvloeiende beelden, gedragspatronen en verdedigingmechanismen die jij ontwikkelde. Alleen door deze hele plaat te zien, zal de worsteling tussen je opgelegde geweten en je feitelijke en denkbeeldige lagere zelf nieuwe betekenis voor je krijgen en je het inzicht geven dat je nodig hebt om die worsteling tot een oplossing te brengen. Alleen maar algemene kennis over dit gevecht kan nooit verlichting brengen ook al ben je hem nu echt gaan waarnemen en ben je je er bewust van geworden. Het is van wezenlijk belang dat je de relatie tussen dit gevecht en je eigen, persoonlijke problemen gaat zien. Jouw gevecht tussen je lagere zelf en je opgelegde geweten kan totaal anders zijn dan de strijd van het lagere zelf en het opgelegde geweten van iemand anders hoewel veel aspecten en uitingen van dit gevecht inderdaad hetzelfde kunnen zijn.

Zoals ik hiervoor heb gezegd, behandel je jezelf in deze worsteling met een genadeloze hardheid. Je legt jezelf ijzeren regels op zoals die onder de wreedste heersers gelden, regels die de onredelijke normen zoals de maatschappij die kan opleggen zelfs overtreffen. Je blinde, exorbitante normen maken het je onmogelijk dit innerlijke centrum te bereiken van waaruit je met steeds hernieuwde kracht gevoed zou kunnen worden, met werkelijke hoop in plaats van wensdenken, een vooruitziende blik, het vermogen om weloverwogen beslissingen te nemen, zelfvertrouwen, het vermogen om lief te hebben en bemind te worden, het vermogen om te geven en te ontvangen, het vermogen om relaties aan te gaan en in harmonie een leven te scheppen dat niet alleen in één opzicht maar op

alle belangrijke levensterreinen nuttig is.

Velen van jullie hebben op bepaalde levensgebieden al een diep gevoelde voldoening gevonden. Maar op andere gebieden heb je deze voldoening niet en voel je je eenzaam. Het gebeurt maar al te vaak dat je dit voor jezelf aannemelijk maakt door te zeggen "dat komt doordat ik al zoveel voldoening vind en dat ik daar dus een prijs voor moet betalen door op andere gebieden van vervulling af te zien." Maar dat klopt niet, vrienden, en diep in jezelf weten jullie dat. Het is niet nodig dat je op één levensgebied voldoening vindt ten koste van de voldoening op een ander gebied. Er is in de gezonde ziel, voor de mens die oprecht de diepte van zijn wezen probeert te bereiken en die alle kanalen opent die tot nu toe waren verstopt, ruimte voor *alle* soorten van vervulling. Geen enkel facet van het jezelf tot uitdrukking brengen hoeft te lijden onder andere facetten die al vrij zijn. Maar diep van binnen heb je het gevoel dat je dat niet allemaal verdient. Je koestert zelfs niet eens een beeld van jezelf waarin je jezelf in alle opzichten voldaan voelt. Als je hier eens bij jezelf op let, zul je zien hoe je terugdeinst als je je dat voor probeert te stellen, hoe veeleisend het lijkt en dit ondanks het feit dat je op een ander vlak wel degelijk kinderlijk veeleisend bent. Dit toont aan dat je wat dit gevecht betreft nog niet met jezelf in het reine bent. Er is iets in je dat 'nee' zegt als je je voorstelt dat je op alle levensterreinen vervuld zou zijn. Die houding is alleen te wijten aan de manier waarop je jezelf behandelt: hard, niet vergevend, niet accepterend omdat je je nog niet met het veeleisende kind in je hebt verzoend dat onredelijke eisen stelt. Je bent daartegen niet opgewassen omdat je ze niet onder ogen wilt zien.

Je moet dit primitieve, zelfzuchtige, destructieve kind ten volle aanvaarden om het volwassen te kunnen laten worden. En de enige sfeer waarin het kan opgroeien is de sfeer waarin je alle vormen waarin het zich uitdrukt, volledig kent. Als je dat aanvaardt zonder een gevoel voor proporties voor wat betreft de 'slechtheid' uit het oog te verliezen, dan zul je in staat zijn om de grootste vermogens in jezelf waar te nemen, te ervaren en te accepteren. Je kunt je schuldgevoel over het destructieve kind alleen kwijt raken als en wanneer je leert kijken naar de impulsen die van het kind uitgaan en als je beseft dat je, hoewel die onwenselijke kant er is, niet dienovereenkomstig hoeft te handelen. Je misleidt jezelf tenminste niet voor wat betreft je staat van ontwikkeling en je beoordeelt nu alle ingevingen van het kind zonder ze uit te voeren. Alleen dan heb je een kans deze onmogelijke strijd te winnen. Je zult jezelf van het onware geweten bevrijden en daardoor in staat zijn om de

stem van je echte geweten te gaan horen.

Zijn er vragen over dit onderwerp?"

VRAAG: Ik had een vraag voorbereid, maar het lijkt me dat hij precies bij deze lezing past. Is het waar dat wij niet alleen proberen onszelf in ons eigen geïdealiseerde zelfbeeld te persen, maar dat we eigenlijk ook nog trachten te leven naar de geïdealiseerde zelfbeelden van onze ouders? Is dit juist?

"Ja, dat is volkomen juist. Als kind streef je in je hulpeloosheid en onzekerheid wanhopig naar goedkeuring van je ouders. Daardoor geloof je dat je je moet aanpassen aan hun normen. Zoals ik eerder al zei, doet het er niet toe in welke mate die normen werkelijk van de ouders uitgaan of dat het kind alleen maar denkt dat dat zo is. Op die manier begint een proces van onecht, voorgewend, oppervlakkig vasthouden aan bepaalde normen zonder innerlijke overtuiging. Door dat te doen vervreemd je van je echte zelf dat daardoor steeds zwakker wordt. Je voelt je ook dubbel boos en bedrogen wanneer deze overgenomen manier van leven en zijn je niet de resultaten brengt waarop je had gehoopt; en dat kan ook absoluut niet. Zoals jullie allemaal weten is er in ieder van jullie in meer of mindere mate een verlangen om dat kind zijn niet op te geven ondanks de even sterke wens om volwassen te worden. Dit vasthouden aan het verlangen om het kind te blijven waarvoor wordt gezorgd, noodzaakt je om ook aan die opgelegde normen en dat geweten te blijven vasthouden. Daarmee hoop je je ouders – of hun vervangers – te sussen en te dwingen om je alsnog te geven wat je hebt gemist. Zo zet je het proces voort totdat je en zonder dat je het in al zijn intensiteit en met alle schadelijke neveneffecten volledig herkent."

VRAAG: Zou het mogelijk zijn om, zoals u in het verleden soms wel hebt gedaan, ons een specifiek voorbeeld te geven van één van die instincten die eigenlijk constructief zijn maar waar wij mee omgaan alsof dat niet zo is?

"Het feit dat mensen zo dikwijls expres het kanaal van hun eigen intuïtie verstoppen is zo'n voorbeeld. Ze zijn er bang voor omdat de boodschap anders kan zijn dan de voorgeschreven weg. Ze willen de confrontatie van en de keuze tussen deze twee kanten vermijden. Ze zijn bang voor het risico van afkeuring wanneer ze hun intuïtie volgen. Dit komt heel

vaak voor.

Een ander voorbeeld is het seksuele erotische instinct dat van nature heel creatief en verenigend is als het mag groeien. Alleen in zijn onrijpe uitdrukkingsvorm is het egocentrisch. De nadruk die de maatschappij op de zondigheid ervan legt, is er vaak de oorzaak van dat dit creatieve instinct egocentrisch en verborgen blijft. Als het al tot uitdrukking wordt gebracht, dan gebeurt dat op een egocentrische manier waarbij de betrokkene zich schuldig en zondig voelt maar zich daar vaak totaal niet van bewust is. Als de maatschappelijke normen tenminste op het werkelijke 'kwaad' gericht zouden zijn, dan zouden alle vormen van egoïsme als destructief worden gezien en zou alle aandacht gegeven worden aan de noodzaak om over die afgescheidenheid heen te groeien. Door dit creatieve instinct te dwarsbomen, wordt niet alleen de emotionele voldoening belemmerd en verzwakt en wordt het vermogen om relaties aan te gaan gehinderd, maar het resulteert ook in een *verlamming van de algemene levenskracht met zijn helende en vernieuwende vermogens*. Dit geldt niet alleen voor uitzonderlijke gevallen die jullie zeker allemaal wel bekend zijn. Op een subtiele manier geldt dit ook wel voor de meest verlichte mensen die nooit het vermoeden zouden hebben dat ze dergelijke onbewuste, innerlijke houdingen koesteren. De destructieve invloed manifesteert zich vaak in een verstoring van de relatie tussen de seksen. Zo'n stoornis kan misschien wel net zo subtiel en verborgen zijn als de misvatting waardoor ze ontstaat. Ze kan een patroon scheppen waarin mensen voortdurend hun relaties verbreken, niet in staat zijn een relatie in stand te houden of zelfs nooit een relatie in de ware zin tot stand kunnen brengen.

Mensen kunnen alleen maar echt mens worden – en daardoor tenslotte goddelijk – als de man zijn mannelijkheid en de vrouw haar vrouwelijkheid accepteert. Maar innerlijke stoornissen maken altijd dat de man tegen zijn mannelijkheid en de vrouw tegen haar vrouwelijkheid vecht. Alle mensen hebben zowel mannelijke als vrouwelijke eigenschappen. In een gezond mens werken deze aspecten harmonisch samen en maken de man mannelijker en de vrouw vrouwelijker. Zo iemand vecht niet tegen de aanleg en eigenschappen van de andere sekse; hij houdt ze ook niet kunstmatig in stand uit angst dat hij niet is wat hij is. Juist het samengaan van mannelijke en vrouwelijke aspecten maakt de man meer tot man en de vrouw meer tot vrouw.
Er kan over dit onderwerp kan nog heel wat worden gezegd en dat zal later ook nog gebeuren. We kunnen het onmogelijk nu allemaal

behandelen. Laat ik nu alleen de meest wezenlijke aspecten ervan aanstippen. Door zijn natuurlijke impulsen te dwarsbomen, ondermijnt een man dikwijls zijn eigen mannelijkheid. Hij is bang om zich onafhankelijk op te stellen omdat het lijkt alsof hij daardoor het voorrecht om bemind te worden opgeeft, en hij heeft het verkeerde idee dat dat voorrecht alleen aan vrouwen en kinderen ten deel valt. In zijn gevecht tegen onafhankelijkheid vecht hij tegen zijn mannelijkheid. Maar ook door het ontkennen van zijn behoefte aan liefde, door de misvatting dat hij dan niet mannelijk is, vecht hij tegen zijn mannelijkheid. Bovendien vecht hij ertegen vanuit de op een vergissing berustende angst die hem doet geloven dat zijn gezonde mannelijke agressie dezelfde is als zijn ongezonde agressie en vijandigheid. Dat idee is het gevolg van een opeenhoping van allerlei pijn, iets waar hij niet mee om kan gaan maar waardoor hij zich vaak in een toestand van dubbele verwarring bevindt. De echt gezonde, mannelijke agressie wordt verward met vijandigheid waar hij zich schuldig over voelt, en daardoor voelt hij zich ook schuldig over zijn gezonde mannelijke agressie en energie. Hij kan de twee niet scheiden. Tegelijkertijd onderdrukt hij zijn behoefte aan genegenheid en liefde omdat hij denkt dat dat niet mannelijk is. En op hetzelfde ogenblik is hij onwillig om de hang naar zijn kinderlijke afhankelijkheid op te geven; die treedt misschien nooit openlijk aan de dag, maar bestaat niettemin wel. In al deze verwarringen van onbewuste ideeën staat hij zijn natuurlijke, gezonde mannelijkheid in de weg door te proberen die al naar gelang de omstandigheden te manipuleren. Zijn mannelijkheid kan dus niet natuurlijk en spontaan stromen.

Vrouwen voeren een zelfde soort strijd. Wanneer het kleine meisje zich afgewezen voelt, voelt ze zich passief en hulpeloos. Die passiviteit en hulpeloosheid – één aspect van vrouwelijkheid – voelt ze als zo'n vernedering dat ze ertegen gaat vechten door al haar mannelijke eigenschappen op te roepen als wapen tegen haar vrouwelijkheid die ze vreest en associeert met een toestand van vernederende hulpeloosheid. Ze heeft het verkeerde gevoel dat gekwetst worden en daar niets tegen kunnen doen hetzelfde is als vrouwelijkheid en als gevolg daarvan vecht ze ertegen. Tezelfdertijd heeft ze ook het gevoel dat al haar creatieve, actieve eigenschappen door de mensen om haar heen als niet-vrouwelijk worden beschouwd en dat dat misschien haar intelligentie, vindingrijkheid of moed in diskrediet brengt. Dan gaat ze ook nog tegen deze eigenschappen vechten. Dit hangt natuurlijk samen met haar angst voor echte vrouwelijkheid. Maar in de mate waarin ze de vrouwelijkheid

bestrijdt en de mannelijke eigenschappen als wapen tegen haar vrouwelijkheid cultiveert, kan ze dikwijls kunstmatig een quasi-vrouwelijkheid creëren door haar mannelijke eigenschappen te onderdrukken. Maar deze eigenschappen zijn net zo min mannelijk als de behoefte van de man aan liefde vrouwelijk is. Haar intelligentie, moed en activiteit op vele levensgebieden en haar onafhankelijkheid van geest zouden haar vrouwelijkheid echt kunnen versterken als ze hen met haar vrouwelijkheid zou kunnen integreren. Maar juist omdat ze tegen haar passiviteit en haar vermogen om zich helemaal over te geven vecht, moet zij haar activiteit kunstmatig onderdrukken om de indruk weg te nemen dat ze geen 'echte vrouw' zou zijn.

Dit zijn goede voorbeelden die je bij je zelfonderzoek kunt gebruiken, en in individuele gevallen kun je ze uitbreiden. Is dit een antwoord op je vraag?"

VRAAG: Ja, hier heb ik veel aan. Ik denk dat het moeilijk is mijn volgende vraag te beantwoorden. Het is op een bepaalde manier misschien wel een gekke vraag, maar als we naar de seksuele kant kijken, in hoeverre propageert u vrije seks in situaties waarin mensen niet getrouwd zijn, geen verhouding hebben en op zoek zijn naar een gelukkige relatie?

"Ik propageer helemaal geen vrije seks. Wat bedoel je met vrije seks?"

VRAAG: U praat over seksualiteit als natuurlijk en goed. Maar hoe ver kun je gaan?

"Het enige antwoord dat ik je kan geven, beste vriend, is – en wat dat betreft zou het net zo goed op deze als op iedere andere vraag kunnen slaan – dat als een mens, die niet door het opgelegde geweten wordt beïnvloed, doet wat diep in hemzelf goed voor hem voelt, dan is het goed. En dat heeft niet per definitie iets te maken met de gelukkige of ongelukkige afloop van de situatie. Als hij het zonder innerlijk verdeeld te raken van ganser harte zou kunnen aangaan, de volledige verantwoordelijkheid voor alle gevolgen op zich zou nemen, zich op welk vlak ook volledig met de relatie zou hebben verbonden, als geen valse moraal de dingen vertroebelt en op die manier de echte moraal stoort, dan gebeurt er niets verkeerds Misschien is er wel geen enkel ander onderwerp waarbij zoveel eigen verantwoordelijkheid op de schouders van 'normen' wordt afgeschoven, alleen maar omdat men

bang is om iets te riskeren.

Deze wereld zou er heel anders uitzien als meer mensen dat wat ze doen – of het nu gaat om een relatie, het lezen van een boek, het maken van een wandeling of het hebben van een gesprek met elkaar – van harte zouden doen. Deze planeet is zo'n ongelukkige plek omdat mensen zo verscheurd zijn; ze doen alles met een verdeelde aandacht en een niet eenduidige motivatie en zij verbinden zich maar zelden helemaal met wat ze doen. De mens dient twee, drie of tien meesters tegelijkertijd maar nooit zijn eigen echte zelf en wil altijd dat alles volmaakt is. Hij wil tot het einde van zijn dagen de garantie dat alles foutloos verloopt. Aangezien hij heel goed weet dat dat niet kan, weigert hij een echte verbintenis aan te gaan onder het mom 'zo fatsoenlijk' te zijn en zich te houden aan de morele regels van de maatschappij. Hij gaat voorbij aan de vraag of die regels ook werkelijk bestaan.

Het zicht vanaf het vlak van waaruit ik spreek is zo anders, dat de woorden vaak zelfs niet dezelfde betekenis hebben. Wanneer je bewustzijn zich verruimt, zul je tot een heel ander begrip van concepten, termen en waarden komen. Vanuit ons gezichtspunt kan vrij seksueel verkeer een enkele daad zijn die gepaard gaat met alle sancties die de menselijke maatschappij daaraan verbindt als deze daad niet voortspruit uit een volledige betrokkenheid. Als wij deze term al gebruiken dan kan het nooit slaan op het aantal keren dat dit gebeurt maar alleen op de hoedanigheid van het gebeuren.

Zolang de mensheid vragen zoals die van jou of vragen van politieke, sociale, godsdienstige aard of vragen die met een andere menselijke activiteit of houding te maken hebben vanuit het standpunt van kant en klare regels benadert waarin het ene goed en het andere slecht is, dan leeft de mens nog onder het juk van het opgelegde geweten dat alles zo gemakkelijk en eenvoudig moet maken. Dan word je nog steeds gevloerd door het gevecht tussen het niet ontwikkelde kleine kind in je en het opgelegde geweten. Als je niet in dat gevecht was verwikkeld, zou je dergelijke vragen niet eens kunnen stellen. Zo'n vraag is de uitdrukking van juist dit gevecht waar ik over sprak.

Ik hoop dat jullie mij niet verkeerd begrijpen. Ik propageer zeker geen vrijbrief. Misschien zijn op een andere manier de normen van het echte zelf wel veel strenger dan die van het opgelegde geweten. Vaak zijn ze veel moeilijker te gehoorzamen omdat ze je kunnen vragen tegen de

openbare mening in te gaan. Maar die strengheid kan ook ergens anders liggen. Het echte geweten is heel scherp in het onderscheiden van ieder soort zelfbedrog. Het is onvermurwbaar als je probeert het leven te beduvelen, en dat gebeurt vaak wanneer je het opgelegde geweten en kant en klare regels als schild gebruikt tegen het je helemaal met iets verbinden.

Mogen deze zomermaanden een vruchtbare tijd worden, een tijd waarin de zaden van dit afgelopen jaar kunnen ontkiemen, groeien en vrucht dragen. Dat jullie deze periode zo gebruiken dat dat wat je het afgelopen jaar hebt geleerd, verstevigd wordt en jullie zicht krijgen op waar je nu staat en wat je nog te doen hebt. Het volgende werkjaar belooft even succesvol te worden als dit. Een nog grotere vrijheid ligt voor ieder van jullie in het verschiet die de reis op deze weg naar zelfverwerkelijking voortzet en daarbij vastberaden alle weerstand overwint. Het afgelopen jaar heeft jullie zeker weer dichter bij deze kern van je wezen gebracht. Als jullie op deze manier doorgaan, zal het volgende jaar je weer een stap dichter bij dit innerlijke licht, de bron van alle leven, brengen.

Wees gezegend, ieder van jullie. Ontvang de liefde en de kracht die naar jullie uitstromen om jullie van deze kant te helpen je kanalen te openen. Wees nogmaals gezegend. Wees in vrede, wees in God!”

Deze lezing werd gegeven via Eva Pierrakos in 1963
Oorspronkelijk uitgegeven door Center of the Living Force - Phoenicia (N.Y.)
onder de titel: ‘Reaching the Spiritual Center of the Self;
Struggle Between Lower Self and Superimposed Conscience'.
Vertaling door An van Dijk in 1984; herzien in 2000 door Margriet Versteeg
en in 2007 door Paul Avis en Jan van Gessel.
© Stichting Gemeenschap het Pad. *Uitgave 2009*